

Toimetaja IMMO MIHKELSON, tel 666 2259, kultuur@postimees.ee

«Gurmaanide» kolmas tulemine Estonia laval

René Eespere uues ooperis hargnevad intriigid, toimuvad freudistlikud kahestumised ja lõpuks jääb valitsema äng

Ooperi esietendus

«Gurmaanid-2»
Helilooja René Eespere
Libreto Ervin Ōunapuu ja René Eespere
Dirigent ja muusikaline juht Arvo Volmer
Osades Jazzi Zahharov, Priit Volmer, Riina Aireenne, Rauno Elp jt
3. märtsil rahvusopera Estonia

IA REMMEL
muusikakriitik

Tänapäeval mängitakse tellimusteost sageli vaid üks kord, esiettekandel. Ega ka uudisoperaid naljalt üle paari-kolme korra esitata, kuigi nii töömahukat teost kui ooper tunduks raiskamisena vaid mõne korra jaoks luua. Mõnel on olnud ka õnnelikum saatus, näiteks Tambergi «Cyrano de Bergeracil» või Tubina ooperitel.

Eesti professionaalse ooperi arvestatav esikteos oli Evald Aava «Vikerlased». Tolleaegse rahvusromantilise ooperiloo jätkuks tulid veel Artur Lemba ja Adolf Vedro teosed.

Kolm võimalust

Nõukogude ajal kirjutasiid rohkelt oopereid Gustav Ernestsaks ja Eugen Kapp, lisaks Eduard Tubina «Barbara von Tisenhusen» ja «Reigi õpetaja», Eino Tambergi «Raudne kodu», «Cyrano de Bergerac» ja «Lend», Raimo Kangro erinevas stiilis

Peeter Langovits

Parun Jassi Zahharov on just purustanud hinnalise maali, et see toidu sisse hekseldada, tema tentsik Rauno Elp assisteerib.

lavalood ning Veljo Tormise «Luigelend».

Uue aja teosed on Mari Vihmandi «Lugu klaasist», Alo Mattiiseni «Dispuut», Raimo Kangro «Reetur», «Süda» ning «Uku ja Ecu», Alo Põldmäe «Depressioon baaris», Lepo Sumera «Olivia meistrikläss», Rauno Remme «Zond», Anti Marguste «Andrese neli monoloogi», Timo Steineri «Kosjas», Erkki-Sven Tüüri välisellimuse- na kirjutatud «Wallenberg», Tõnis Kaumanni lasteooper «Miina – Napoléon!» ning Helena Tulve «It Is Getting So Dark».

René Eespere ooper «Gurmaanid» on saanud küllalt lühikeses aja jooksul lausa kolm võimalust. 2002. aastal ette kantud lühiooperit mängiti veel 2004. aastal koos Timo Steineri «Kosjadega». Nüüdseks on lühiooper täiendatud ja saanud täispikaks.

Sobiv lugu leiti Ervin Ōunapuu ootamatuid pööreid täis novellist. Algne süžee on aga nüüdses loos palju kordi ümber kirjutatud ja Esperest selle käigus saanud ka libreto kaasautor. Gurmaanid

on parun ja preester, kes naudivad peent õhtusööki segatuna purukslõigatud surematute kunstiteostega.

Gurmaanid on parun ja preester, kes naudivad peent õhtusööki segatuna purukslõigatud surematute kunstiteostega.

Nad on jubedad nagu kunstivalla Hannibal Lecterid. Ooperi teises vaatuses sõlmub lisaintriig. Selgub, et ärasõõdud kunstiteosed on vaid koopiad, origi-

naalid on aga varastanud paruni pealtnäha truu teener ning viinud oma vürstinnast ema, paruni konkurendi juurde.

Saabub kohale parun ning hullusehoos tapab oma teenri. Viimases vaatuses hargneb freudistlik stseen patsiendi ja arsti, kahestuvate isiksuste vahel.

Nüüdisooperi küllap üks keerukamaid probleeme on vokaalpartii. Pigem dissoneerivalt kooskõladel põhinevas nüüdismuusikas on kergem saavutada mõjuvat tulemust instrumentaalloomingu, aga ka kooriteostes.

Kas nüüdisooperi vokaalpartii peaks jõudma meloodiateni, kas peaks see olema retsiteeriv, oma olemuselt kui ainulaadse tämbriga partii orkestris? «Gurmaanides» on vokaalpartii pigem retsiteeriv.

Solist edastab teksti, loo psühholoogilist külge ning lavastuse dramatismi annab edasi pigem orkester ja esitajate näitlejameisterlikkus.

Näitlejameisterlikkust jagus loos kuhjaga: kõik osatäitjad esitasid oma rolle suurepäraselt. Veenvalt oli mängitud Jassi Zahharovi kinnisideede käes heitlev riuklik Parun, Riina Aireenne Vürstinna, psühholoogiliselt kõige varjundirohkem tegelaskuju, Priit Volmeri Preester/Doktor, Rauno Elpi Sebastian ning Mart Madiste Oksjonipidaja/Sanitar.

Otsingud ja leiud

Minu jaoks oli vokaal-instrumentaalpartii ühistöö põnevamaid leide III vaatuses alguse solisti ja flöödi kahekõne. Lavalisel oli konkurentsituult parim teose II vaatus. Mängu ilmus hoogsust, avali dramatismi ning suurepäraselt sobis, et siin oli kandev roll ka naistegelesel.

Ka parim lavakujunduslik leid oli II vaatuses: justkui hämarale tänavale avanev aken, tegelikult ekraan Tallinna tänavasaginaga. See närviline, kaootiline sebimine lõi huvitava paralleeli tegelaste sisemise segaduse ja ängiga.